

CÔNG TÁC QUẢN LÝ SỬ DỤNG THIẾT BỊ, VẬT TƯ CÓ YÊU CẦU NGHIÊM NGẶT VỀ AN TOÀN VỆ SINH LAO ĐỘNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG BÌNH - THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

ThS. PHAN THANH HÀ; KS. VĂN NGUYỄN TIẾN SỸ
Trung tâm Kỹ thuật Đo lường Thử nghiệm tỉnh Quảng Bình

1. Thực trạng về quản lý, sử dụng thiết bị, vật tư theo quy định về an toàn vệ sinh lao động

Tính đến tháng 6 năm 2019 toàn tỉnh Quảng Bình có 5.616 cơ sở sản xuất kinh doanh và trong số đó rất nhiều doanh nghiệp sử dụng các loại máy, thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn lao động. Ngoài ra, các cơ sở sản xuất kinh doanh nhỏ lẻ (hộ kinh doanh, tổ chức, cá nhân,...) cũng sử dụng không ít nhóm thiết bị này. Đối với các cơ sở sản xuất kinh doanh nhỏ lẻ, việc nắm bắt đầy đủ thông tin về hiện trạng và chế độ kiểm định định kỳ các loại máy, thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn lao động chưa thực hiện tốt. Rất nhiều thiết bị cũ, công nghệ lạc hậu, quá hạn không được kiểm định định kỳ đang được sử dụng gây mất an toàn cho người lao động, dân cư và gây ô nhiễm môi trường. Đồng thời, công tác báo cáo về an toàn vệ sinh lao động tại cơ sở sản xuất kinh doanh đa số vẫn chưa được thực hiện một cách nghiêm túc. Theo thống kê sơ bộ của Sở Lao động, Thương binh và Xã hội, năm 2016 toàn tỉnh đã xảy ra 71 vụ tai nạn lao động. Năm 2017 là 62 vụ, làm 5 người chết. Năm 2018, toàn tỉnh xảy ra 58 vụ làm 12 người chết và 32 người bị thương. Rõ ràng, tình trạng tai nạn lao động vẫn tiếp tục diễn ra, gây ra những

tổn thất lớn về người và tài sản.

Trong phạm vi của đề tài “Điều tra, khảo sát, đánh giá thực trạng về quản lý, sử dụng các loại thiết bị, vật tư theo quy định về an toàn sức khoẻ và đề xuất các giải pháp đảm bảo an toàn cho người lao động trên địa bàn tỉnh Quảng Bình”, Trung tâm Kỹ thuật Đo lường Thử nghiệm đã điều tra, khảo sát tại 226 tổ chức/cá nhân có sử dụng các loại thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động và các cơ quan quản lý các thiết bị. Các loại máy thiết bị khảo sát được phân chia theo thẩm quyền quản lý của các bộ, ngành. Đối với các lĩnh vực thuộc quản lý của ngành Lao động, Thương binh và Xã hội đã tiến hành điều tra, khảo sát tại 207 tổ chức/cá nhân với tổng số 1.143 thiết bị. Trong đó, số lượng tổ chức cá nhân vi phạm quy định của nhà nước về an toàn vệ sinh lao động là 96 đơn vị. Đồng thời, số lượng thiết bị không đảm bảo yêu cầu và tiềm ẩn nguy cơ mất an toàn là 343 trên tổng 1.143 thiết bị (chiếm tỷ lệ 29%); Đối với các lĩnh vực xây dựng đã tiến hành điều tra khảo sát tại 10 tổ chức/cá nhân với tổng số 15 thiết bị. Trong đó, số lượng tổ chức/cá nhân vi phạm quy định của nhà nước về an toàn vệ sinh lao động là 7 đơn vị. Đồng thời, số lượng thiết bị không đảm bảo yêu cầu và tiềm ẩn nguy cơ mất an toàn là 8 trên tổng số

15 thiết bị (chiếm tỷ lệ 53%); riêng đối với các lĩnh vực thuộc quản lý của ngành Giao thông Vận tải và Công Thương đã tiến hành điều tra, khảo sát tại 18 tổ chức/cá nhân với tổng cộng là 50 thiết bị. Trong đó, không có tổ chức/cá nhân nào vi phạm quy định của nhà nước về an toàn vệ sinh lao động, tất cả các thiết bị này đều đảm bảo an toàn kỹ thuật. Qua quá trình điều tra khảo sát đến từng cơ sở, nhóm thực hiện đề tài đã rút ra được một số nguyên nhân dẫn đến tình trạng không đảm bảo an toàn đối với các loại thiết bị vật tư có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động như sau:

- Lực lượng cán bộ quản lý nhà nước về an toàn vệ sinh lao động chưa đảm bảo theo yêu cầu về số lượng cũng như sự phù hợp về trình độ chuyên môn trong công tác.

- Đa số các tổ chức/cá nhân chưa quan tâm đến công tác đảm bảo an toàn vệ sinh lao động, mặt khác còn sợ tốn kém kinh phí nên không thực hiện đúng các quy định về an toàn vệ sinh lao động.

- Hoạt động thông tin, tuyên truyền chưa được đẩy mạnh và hiệu quả công tác tuyên truyền không cao.

- Hoạt động thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm trong lĩnh vực an toàn vệ sinh lao động chưa được đẩy mạnh.

- Năng lực dịch vụ về kiểm định, bảo dưỡng sửa chữa ở địa phương còn yếu chưa đáp ứng yêu cầu.

2. Giải pháp tăng cường quản lý việc sử dụng thiết bị, vật tư có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động

Từ thực trạng và nguyên nhân, nhóm thực hiện đề tài đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường quản lý việc sử dụng thiết bị, vật tư có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao

động như sau:

2.1. Đảm bảo tổ chức, bộ máy và biên chế cho công tác quản lý an toàn vệ sinh lao động

Kiện toàn tổ chức bộ máy quản lý theo hướng thống nhất, tập trung, xác định rõ chức năng, nhiệm vụ. Trước mắt cần tập trung giải quyết biên chế cho phòng chuyên quản lý và thanh tra an toàn vệ sinh lao động phù hợp với số lượng các doanh nghiệp ở trên địa bàn tỉnh Quảng Bình để bảo đảm thực hiện nhiệm vụ phổ biến, hướng dẫn, thanh tra, kiểm tra an toàn vệ sinh lao động.

Xây dựng chương trình, nội dung và thực hiện đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn, nâng cao năng lực, kỹ năng cho đội ngũ cán bộ, nhân sự làm công tác an toàn vệ sinh lao động trong các cơ quan quản lý nhà nước; tăng cường áp dụng khoa học, công nghệ thông tin trong giải quyết một số công việc nhằm giảm bớt các thủ tục hành chính.

Trong bối cảnh biên chế nói chung và biên chế về thanh tra an toàn vệ sinh lao động nói riêng bị hạn chế, cần chú trọng đến việc nâng cao chất lượng của đội ngũ thanh tra an toàn vệ sinh lao động. Ưu tiên những cán bộ có chuyên môn, nghiệp vụ giỏi, chuyên sâu một nghề, biết nhiều nghề, đặc biệt là những cán bộ vừa có chuyên môn nghiệp vụ vừa có trình độ quản lý. Để nâng cao chất lượng cán bộ thanh tra cần nâng cao công tác đào tạo và đào tạo lại.

2.2. Đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền, đa dạng phương thức tuyên truyền

Nhằm nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của công tác an toàn vệ sinh lao động, cần phải có biện pháp đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền và đa dạng phương thức truyền thông về an toàn vệ sinh lao động. Để hoạt động này mang đến hiệu quả thực sự thì

phải cần sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị, các cơ quan quản lý và các tổ chức/cá nhân sử dụng lao động và các máy, thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động.

- Đối với đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp, các ngành, cán bộ quản lý trực tiếp, lãnh đạo doanh nghiệp.

Tập huấn, bồi dưỡng các kỹ năng phổ biến, tuyên truyền nhằm nâng cao trình độ hiểu biết các quy định của pháp luật về an toàn vệ sinh lao động cho đội ngũ cán bộ làm công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật thuộc các ngành quản lý, các tổ chức công đoàn, các tổ chức/ cá nhân sử dụng lao động. Thường xuyên tổ chức hội thảo chuyên sâu trong từng lĩnh vực về an toàn vệ sinh lao động để nâng cao năng lực chuyên môn cho cán bộ quản lý.

Tập trung tuyên truyền, phổ biến những nội dung trọng tâm, trọng điểm về an toàn vệ sinh lao động theo từng đối tượng, từng loại hình doanh nghiệp, ngành nghề sản xuất kinh doanh. Phổ biến các văn bản quy phạm pháp luật mới có liên quan đến an toàn vệ sinh lao động để lãnh đạo doanh nghiệp kịp thời nắm bắt nhằm thực hiện đúng, đầy đủ quyền lợi và lợi ích hợp pháp của người lao động như: chế độ chính sách, bảo hộ lao động, thời gian làm việc, bồi dưỡng độc hại, người lao động có quyền từ chối làm việc ở những nơi nguy hiểm nếu không đầy đủ các thiết bị bảo đảm an toàn. Hàng năm, tổ chức các hoạt động thiết thực có hiệu quả nhằm thúc đẩy các chương trình, hành động cải thiện điều kiện lao động trong các doanh nghiệp, tổ chức/ cá nhân trong tháng hành động về an toàn vệ sinh lao động.

- Đối với các cơ sở sản xuất kinh doanh

Cần có nhiều hình thức tuyên truyền, phổ biến rộng rãi pháp luật về an toàn vệ sinh lao

động liên quan tới quyền và nghĩa vụ người lao động, biện pháp nhằm giảm thiểu tối đa nguy cơ gây mất an toàn cho người lao động.

Cung cấp văn bản pháp luật và các tài liệu hướng dẫn thực hiện, kết hợp với việc tổ chức các cuộc thảo luận theo chuyên đề và giải đáp các vướng mắc về an toàn vệ sinh lao động. Định kỳ hằng năm, tổ chức đào tạo, cấp thẻ an toàn cho công nhân một cách nghiêm túc, tổ chức thi sát hạch về thực hành về an toàn vệ sinh lao động cho công nhân theo đúng ngành nghề mà họ tham gia sản xuất.

Tổ chức tuyên truyền mọi lúc, mọi nơi, trước, trong và sau giờ làm việc bằng cách gắn các bảng, hình ảnh cụ thể gây mất an toàn đối với công việc đang làm trực tiếp của công nhân, như: Tránh vật rơi trên cao, tránh bị bỏng lạnh, khu vực có điện áp cao, cẩn thận bị điện giật... Đào tạo an toàn cho khách tham quan, lao động mùa vụ, ngắn hạn khi đến liên hệ công tác, làm việc, tham quan trong khuôn viên nhà máy. Định kỳ, tổ chức các cuộc thi về an toàn vệ sinh lao động giữa các phòng, xưởng sản xuất, tổ sản xuất sẽ vừa mang tính tuyên truyền về các văn bản pháp luật và vừa mang tính thi đua cạnh tranh, phát huy tinh thần sáng tạo trong các giải pháp nhằm giảm thiểu tai nạn lao động.

- Đối với các lao động tự do, quần chúng nhân dân

Tuyên truyền trên hệ thống loa truyền thanh, bản tin, áp phích, biểu ngữ nội bộ. Treo các hình ảnh tuyên truyền tại các nơi thường xuyên tụ tập đông người như nhà văn hóa, đường giao thông...; tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng, như đài truyền hình, truyền thanh cơ sở; xây dựng chuyên đề, chuyên mục trên các loại hình báo,

tạp chí, cổng thông tin điện tử của tỉnh và các cơ quan; trên cơ sở mạng thông tin quốc gia về an toàn vệ sinh lao động hiện có, cần bổ sung, củng cố để mạng hoạt động hiệu quả hơn; kết hợp việc xây dựng mô hình điểm với nhân rộng điển hình, kết hợp việc kịp thời biểu dương, khuyến khích các điển hình tiên tiến với việc xử phạt nghiêm minh và gây dư luận xã hội phê phán những hành vi vi phạm pháp luật về an toàn vệ sinh lao động.

2.3. Các giải pháp trực tiếp đối với quản lý, sử dụng thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động

- Giải pháp kỹ thuật

Phải tuân thủ các quy định tại Quy chuẩn kỹ thuật quốc gia và Tiêu chuẩn Việt Nam về kỹ thuật an toàn hiện hành. Mục tiêu là đảm bảo khả năng làm việc lâu dài, loại trừ các khả năng hình thành nguy cơ gây mất an toàn.

Công tác thiết kế, chế tạo, lắp đặt, sửa chữa thiết bị, chỉ được phép thực hiện ở những cơ sở có đầy đủ điều kiện về con người, máy, thiết bị gia công, công nghệ gia công và phương pháp thử nghiệm sau chế tạo như đã được quy định trong quy chuẩn và phải được cấp có thẩm quyền cho phép.

Thiết bị phải có đầy đủ các cơ cấu an toàn phù hợp, hoạt động chính xác và bảo đảm độ tin cậy.

Thiết bị phải được kiểm định theo đúng quy định của pháp luật.

Các nội quy an toàn, biển báo an toàn phải được trang bị đầy đủ: Tất cả các thiết bị đều phải có nội quy an toàn vận hành sử dụng; tại các khu vực sản xuất, các vị trí làm việc... đã xuất hiện hoặc có nguy cơ xuất hiện các yếu tố nguy hiểm cần phải gắn các loại biển báo an toàn như: biển báo cấm, biển báo phòng ngừa,

biển báo ra lệnh,...

- Giải pháp tổ chức, quản lý

Các loại máy, thiết bị, vật tư có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn lao động phải được kiểm định trước khi đưa vào sử dụng và kiểm định định kỳ trong quá trình sử dụng bởi tổ chức hoạt động kiểm định kỹ thuật an toàn lao động. Khai báo với Sở Lao động, Thương binh và Xã hội trong khoảng thời gian 30 ngày trước hoặc sau khi đưa vào sử dụng các loại máy, thiết bị, vật tư có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn lao động.

Công tác đào tạo, huấn luyện người quản lý và vận hành phải được thực hiện thường xuyên theo đúng quy định của pháp luật.

Xây dựng các tài liệu kỹ thuật như: các quy chuẩn, tiêu chuẩn, hướng dẫn vận hành, sổ theo dõi thiết bị,... nhằm giúp cho việc quản lý vận hành thiết bị một cách có hiệu quả và an toàn, ngăn ngừa các nguy cơ mất an toàn có thể xảy ra..

2.4. Khuyến khích phát triển các tổ chức đào tạo, huấn luyện và các hoạt động dịch vụ về kiểm định, sửa chữa bảo dưỡng thiết bị an toàn

- Hỗ trợ, tổ chức đào tạo, huấn luyện nghiệp vụ kỹ thuật về an toàn vệ sinh lao động cho người lao động

Công tác đào tạo, huấn luyện nghiệp vụ về an toàn vệ sinh lao động là một trong những phương thức giúp nâng cao hiểu biết cho người lao động, người sử dụng lao động về đảm bảo an toàn vệ sinh lao động. Từ đó có thể giảm thiểu các rủi ro, tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp cho tổ chức/cá nhân và người lao động. Vì vậy cần phải: Nâng cao chất lượng và nội dung đào tạo, huấn luyện nghiệp vụ kỹ thuật; phương pháp huấn luyện chú trọng khuyến

khích tích cực của người học, hạn chế về lý thuyết, tập trung vào thực tiễn, hình ảnh minh họa, cảnh báo, thí nghiệm, dụng cụ trực quan, thực hành, mô hình mô phỏng; năng lực, trình độ đội ngũ giảng viên tham gia huấn luyện: đảm bảo về kiến thức thực tiễn, kỹ năng sự phạm; trang bị đầy đủ các máy, thiết bị, phòng, xưởng, khu thực hành.

- Giải pháp nâng cao năng lực tổ chức hoạt động kiểm định kỹ thuật an toàn lao động

Đầu tư trang bị các thiết bị, dụng cụ phục vụ công tác kiểm định các loại máy, thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động. Đào tạo cán bộ kiểm định viên đáp ứng các yêu cầu quy định. Nhằm mục đích đáp ứng nhu cầu của các tổ chức/cá nhân sử dụng các loại máy thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động, góp phần đảm bảo an toàn cho người lao động.

- Giải pháp nâng cao năng lực cơ sở sửa chữa, bảo dưỡng các loại máy thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động

Phải luôn xác định rằng, công tác bảo trì, bảo dưỡng và sửa chữa có ý nghĩa rất quan trọng đối với các loại máy, thiết bị. Thực hiện tốt công tác này sẽ giúp cho các loại máy thiết bị vận hành tin cậy, an toàn, và nâng cao được tuổi thọ và hiệu suất hoạt động. Chính vì vậy, cần phải đẩy mạnh hơn nữa công tác phát triển và mở rộng mạng lưới dịch vụ sửa chữa, bảo dưỡng các loại máy thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động. Bên cạnh đó, phải thường xuyên đào tạo, nâng cao trình độ chuyên môn đối với đội ngũ cán bộ và công nhân kỹ thuật lành nghề. Khuyến khích các đơn vị cung cấp thiết bị mở chi nhánh đại diện tại tỉnh ta nhằm đáp ứng kịp thời nhu cầu của

các tổ chức/ cá nhân khi cần.

2.5. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm có liên quan đến lĩnh vực an toàn vệ sinh lao động

Phát huy vai trò công tác thanh tra, kiểm tra đối với các loại thiết bị vật tư có yêu cầu nghiêm ngặt về an toàn vệ sinh lao động. Hướng hoạt động thanh tra, kiểm tra tập trung vào các ngành, nghề kinh doanh được xem là “điểm nóng” của tình trạng mất an toàn lao động hiện đang được dư luận quan tâm. Ví dụ như: Đối với các thiết bị nâng (cẩu tháp, vận thăng,...) tại các công trình xây dựng, các đơn vị cung cấp vật liệu xây dựng,...; đối với thiết bị áp lực tại đơn vị khai thác đá, cơ sở sửa chữa ô tô - gia công cơ khí, sản xuất đá lạnh,...

Triển khai ứng dụng công nghệ thông tin, áp dụng các hệ thống quản lý chất lượng tiên tiến trong hoạt động quản lý về an toàn vệ sinh lao động nói chung và quản lý các loại máy thiết bị nói riêng nhằm nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động, góp phần hoàn thành nhiệm vụ được giao. Cụ thể: Xây dựng và duy trì tốt đường dây nóng (hoặc qua email, mạng xã hội) tiếp nhận phản ánh, kiến nghị của người lao động về việc sử dụng các loại máy thiết bị không bảo đảm yêu cầu an toàn vệ sinh lao động tại các tổ chức/cá nhân. Đồng thời, thông báo trên các phương tiện thông tin đại chúng về hành vi vi phạm của các tổ chức/cá nhân để xã hội được biết; cần xây dựng chương trình quản lý các loại máy thiết bị với mục đích thu thập, cập nhật, nắm bắt thông tin về tình hình quản lý, sử dụng và chấp hành quy định về kiểm định các loại máy thiết bị tại tổ chức/cá nhân, sử dụng một cách nhanh chóng và kịp thời, tiết kiệm thời gian và kinh phí,...■